

RÖFVAR LILJAS HÅLA

GOTLAND
1874

Skildring av
Röfvar Liljas håla på Gotland
– Återutgivning av text från 1874

av C J Bergman

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-123-0

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

Under stora delar av Gotlands historia har ön varit hem för pirater och rövare. I naturreservatet Höglint finns ett mytiskt gömställe för en av öns mest kända stråtrövare.

Den här e-boken handlar om Rövvar-Liljas håla.

På en av de mest oåtkomliga klipporna söder om Visby hade stråtrövaren Rövvar-Lilja sitt gömställe under mitten av 1700-talet.

I den här korta e-boken får du läsa om den fantastiska naturen vid den grotta, Rövvar-Liljas håla, som ligger i naturreservatet Höglint.

Du får en bra beskrivning av hur området såg ut i slutet av 1800-talet. Berättelsen är skriven av författaren Carl Johan Bergman (1817–1895) som skrev många av 1800-talets mest populära böcker om Gotland.

E-boken är illustrerad av den svenske konstnären Carl Svante Hallbeck (1826–1897).

Skildring av Rövvar Liljas håla

Den här texten publicerades ursprungligen år 1874 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "Rövvar Liljas håla. I närheten af Fridhem och Högklint, söder om Visby". Författare till texten är Carl Johan Bergman (1817–1895).

Om man från det i nästföregående häfte aftecknade och beskrifna Högklint ställer kosan mot söder, kommer man efter vidpass en fjerdedels timmes vandring till det vilda pittoreska strandparti, som kallas Rövvar Liljas håla. Åtminstone på Gotland torde knappast finnas något ställe, der hafvets förstörande makt öfver klippstranden visar sig i kraftigare drag, än vid den håla, eller rättare de hålur, som erhållit nyssnämnda rövvar-romantiska benämning.

Vägen dit, en obetydligt trampad gångstig, framgår ett stycke från randen af det branta berget, sänker sig snart ned till höger, och förer vandraren in i en vild skogstrakt mellan förunderliga klippformationer. Än ser man öfra spetsen af en liksom murad hvalfbåge; än reser sig i midten af en oregelbunden, af branta klippor bildad halvcirkel en fristående »rauk» (stenpelare), som till sin öfversta del är knottrig

och skroflig, och till den mellersta sammansatt af finskifvig kalksten; dess nedersta del är ett mycket smalt fotstycke, bestående af små stenar, symmetriskt ordnade i räta linier och fina lager. Flerstädes öfverraskas man af andra egendomligt svarfvade och urhålkade klippor, hvilkas fördjupningar äro så stora, att de af den med lokalen obekante vandraren lätt kunna anses vara den röfvarkula han söker.

Snart glesnar den vilda skogen. De stackars dvärgtallarne, som på kanten af berget stå krökta inåt landet och nedhukade, till tecken af deras underlägsenhet och vanmakt i kampen med hafvets stormar, blifva alltmer sällsynta. Vi äro framme vid målet.

Under våra fötter se vi tvenne djupa, vid sidan af hvarandra gapande klyftor, och framför dessa, på den smala strandremsan, en hög och smal, vidpass 90 alnar lång klippa, liknande en förvittrad fästningsmur, på hvars öfversta del ljung och några tallbuskar lyckats rota sig fast. Längre åt söder har man ett intressant strandperspektiv med än lodräta klippväggar, än med landborgen jemnlöpande, vågformigt höjda och sänkta vallar af söndersmulade mergelhaltiga kalkklippor, hvilka vallars afrundade konturer antyda, huru vågorna fordom svallat deröfver. Det mäktiga lager af mergelskiffer, som här och på nästan hela kusten mellan Visby och Klintehamnstrakten till stor del ligger i dagen och som till cementberedning pröfvats var så särdeles användbart, skall en gång, när gotlänningarna ändtligen hunnit sätta i verket länge hysta planer, blifva för ön en ny och särdeles rik inkomstkälla. —

Nedgången till hålorna är synnerligen besvärlig och ingalunda lämplig för tygkängor och lackerade skor. Väninnorna af det pittoreska Gotland böra därför vara hr C. S. Hallbeck stor tack skyldiga, att han genom sina förträffliga teckningar besparat dem alla äfven-

tyren af ett besök på stället.

I många bugter utför den farliga branten slingrar sig en liten stig ned till stranden, och från en punkt på denna stig är nedanstående teckning tagen, som framställer hålan eller klyftorna sedda uppi-från: genom klyftan till venster synes på afstånd profilen af Högklint med upptill en stark inskärpning, som betecknar den förut beskrifna »Getsvältans» plats i den branta bergväggen.

Den ofvannämnda, ytterst stående »fästningsmuren» består, liksom Högklint och den öfriga bergssträckan, nederst af mergel, som ligger i ett par tums tjocka lager, omväxlande med fina linier af hård kalk, hvilken senare bergart ensam utgör den öfra delen, och hvilken allra öfverst bildar bestämda, räta linier, som likna fint listverk på en åldrig byggnad. I »muren» finnas flere lodräta remnor, som bebåda, att den, förr eller senare, kommer att få ett förändradt utseende, liksom den nu ser annorlunda ut, än för trettio år sedan. Då var denna klippmur så formad, att den snart sagdt liknade trenne sammanbyggda torn med låga, spetshufvade tak.

Framför sjelfva »fästningsmuren» i strandsqualpet ligga liksom utposter en blodröd och en svart granitsten, tvenne i en långt aflägsen forntid med isen eller rullstensfloden hitkomne fastlämningar. Man ser på stranden öfverallt tunna klapperstenar, af vågorna afrundade och finslipade och så fina och hvita, att man nästan frestas att på dem uppteckna sina vandringsminnen. Stundom ligga några afbrutna åror, ett garnmärke, ett stycke af en skeppsreling eller en segelstånd uppkastade på stranden — ensliga vittnen kanhända om olyckshändelser derute på hafvet. — När man vandrat fram förbi »fästningsmuren», kommer man till den punkt, hvarifrån vignett-teckningen är tagen: man ser här den norra tvärsidan af meranämnda »mur» och

till venster den ena klyftan.

Har man väl klättrat upp i öppningen af denna klyfta, så tvekar man sannerligen en god stund, innan man fortsätter vandringen inåt: så hotande hänga här klipporna, hotande att hvarje ögonblick ramla, såsom de klippstycken ramlat, hvilka huller om buller ligga sönderbrutna och sammanvräktade i djupet. Samma vilda karakter har den andra, inre klyftan, som på båda sidor om en väldig mellanliggande klippa, hvilken också bär alla spår af jemmerlig förstöring, står i förbindelse med den yttre. Öfverallt synas små kryphål och gömslen, öfverallt en tacksam lokal för att leka kurrageömma med förföljande fiender. Med roten uppryckta tallstammar, afslitna, förtorkade qvistar ligga här och hvar. Växtligheten är mycket arm: man upptäcker några blåklockor, ett par smultronstånd, litet tunnt gräs, några enbuskar och dvärgartade oxlar och tallar, samt uppe på klippspetsarna liksom små mjuka dynor af grönaste ljung.

Såsom ofvan antydts är: den förstörelse, hvaraf här öfverallt synas så många spår, är ännu icke afslutad. Hvarje ögonblick tyckas nya ras kunna inträffa i dessa ruiner af ett fordom sammanhängande berg. Och befinner sig någon ett sådant ögonblick härinne, så får han mer än *en* grafsten öfver sitt lik, och hans blockbetäckta grift blir så oåtkomlig, att han ej för sitt stoft behöfver det vanliga bönformuläret om ostörd hvila i grafven.

Och undersöker man närmare de block och flisor, som redan hafva nedrasat, så skall man finna, att enhvar af dem är sjelf en graf för fordom lefvande väsenden, koraller, musslor och snäckor, hvilka, länge länge sedan förstenade, ligga sammanbäddade och ofta prydligt bibehållna i kalkmassan.

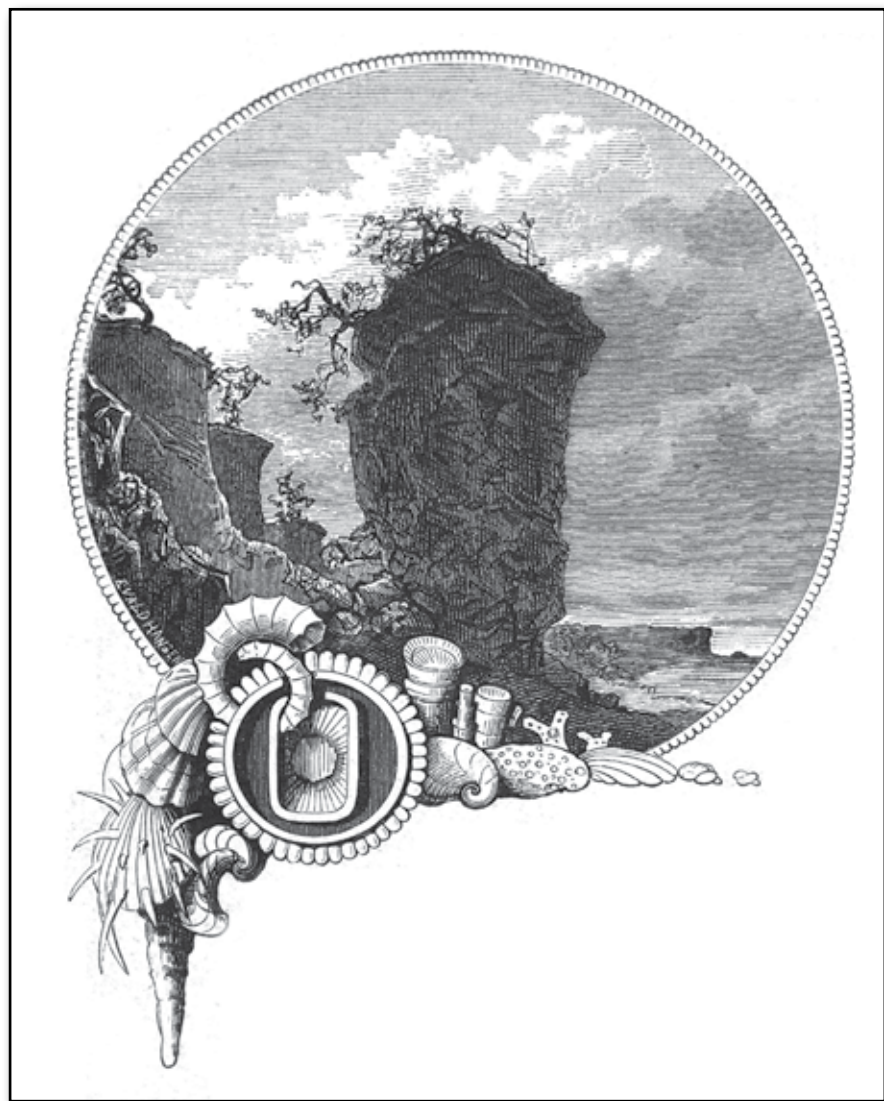
Röfvaren, hvars namn fäst sig vid detta ställe, kunde i sanning

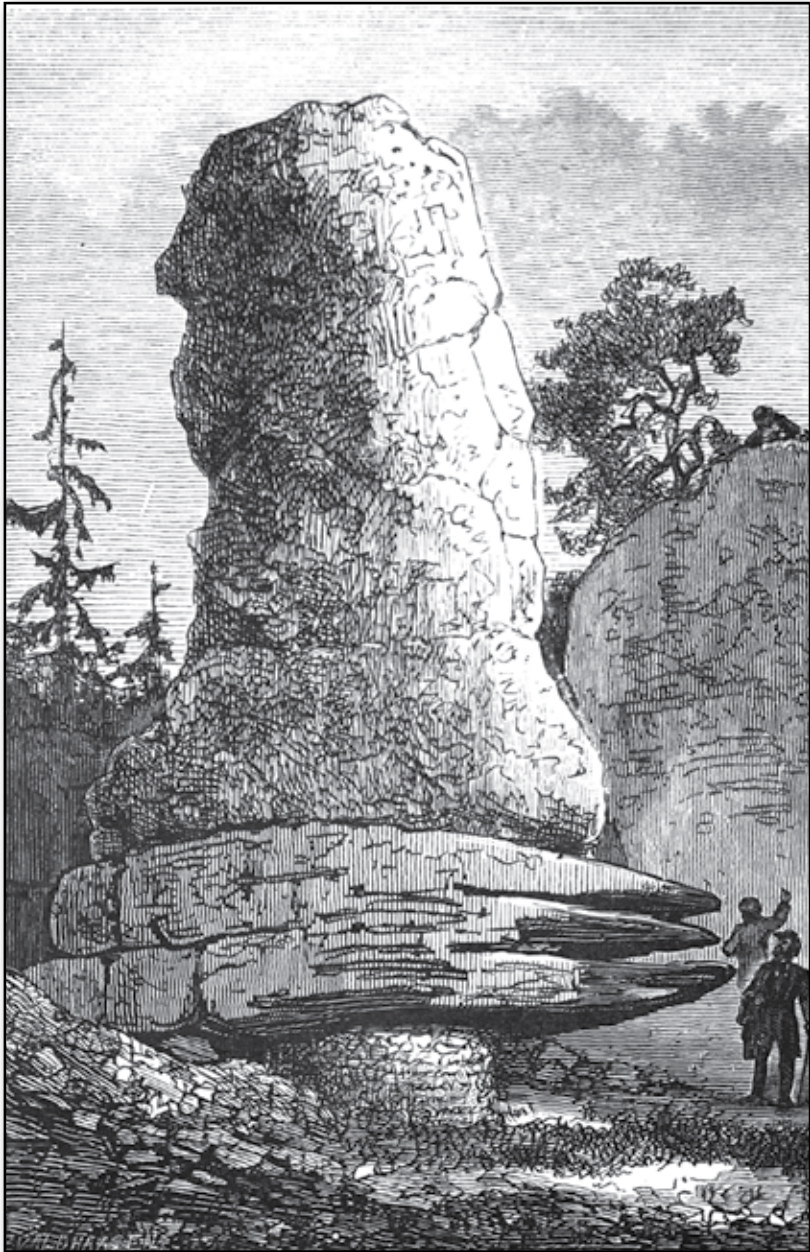
icke hafva utvalt åt sig ett säkrare tillhåll än dessa undangömda och vilda skrefvor, der allt bär vittne om väldiga natur-revolutioner, hvilka sönderslitit dessa bergmassor, urhållat dessa grottor, svarfvat dessa pellarlika klippstycken. Och å ena sidan, på höjden, den ödsliga skogen, och å andra sidan, i djupet, det ännu ödsligare hafvet.

Minnet af Rövvar Lilja sjelf är mycket fördunkladt. Allt hvad man kan få spörja om honom, är: att han varit en mäktig djerf och fruktad sälle. På sina vinter-expeditioner plögade han, berättas det, binda sina skor bakfram för att förvilla dem, som spanade efter honom. Men slutligen tyckte han, att han gjort ondt nog, och lät godvilligt fånga sig. Om tiden, då han lefde, har man ingen visshet: det heter kort och godt, att det var för många Herrans år sedan.

Uti ett berg i »Allehage», såsom man kallar en stor, på vackra utsigter rik skogsmark ofvanför nyss beskrifna ställe, finnes en håla, som enligt sägnen äfven skall hafva varit ett af Rövvar Liljas gömställen.

C. J. Bergman

"Rauk" i närheten af Höglint.

Teckning af C. S. Hallbeck

Rölfvar Liljas håla.

Teckning af C. S. Hallbeck

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulla patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)